

שנאמר: **נשבעתי "ואקיימה" לשמור משפטי צדקך.**

לא היה לו לומר אלא: נשבעתי לשמור משפטי צדקך, ולמה אמר "ואקיימה", כדי ללמדך: אם ארצה אקיים, ואם לא, אלך אצל חכם, ויתיר לי שבועתי.

אמר רב יהודה אמר שמואל: **אי הואי התם אמרי להו [לו הייתי שם הייתי אומר לתנאים האלו]: דידי עדיפא מדידכו [סמך שלי עדיף משלכם]:**

שנאמר: **לא יחל דברו! הוא עצמו אינו מחל [לשון חילול] דברו, אבל אחרים [חכם] מחלין לו, [על פי הגירסא ביעב"ץ ובברכות לב א].**

אמר רבא: **לכולהו [כל ההסמכתאות שהביאו התנאים] אית להו פירכא [יש להשיב עליהם], לבר מדשמואל, דלית ליה פירכא [חוץ מן הסמך שהביא שמואל שאין להשיב עליו כלום]! כי:**

דאי מדרבי אליעזר, שהסמך היתר הנדרים מ"כי יפליא כי יפליא", יש להשיב: **דלמא כפל ההפלאה בא ללמד כדרבי יהודה שאמר משום רבי טרפון.**

דתניא: **רבי יהודה אומר משום רבי טרפון: שנים שהיו יושבין ועבר אחד לפניהם, ואמר האחד: הריני נזיר שזה העובר נזיר [כלומר: אם אינו נזיר אז הריני נזיר], והשני אמר: הריני נזיר שזה העובר אינו נזיר, ולבסוף נמצא כדברי אחד מהם, מכל מקום אין אפילו אחד מהם נזיר.**

לפי שלא ניתנה נזירות אלא להפלאה, אין נדר לנזירות מחייב את הנודר, אם נזר בתלייה ובספק, אלא נזירות מופלאת ומפורשת [ודאית].

ואי מדרבי יהושע שהסמך היתר הנדרים מ"אשר נשבעתי באפי", יש להשיב: **דלמא הכי קאמר: באפי נשבעתי, ולא הדרנא בי.**

ואי מדרבי יצחק שהסמך היתר הנדרים מ"כל נדיב לבו", יש להשיב: **דלמא לכן אמר הכתוב: "לבו", כדי לאפוקי מדשמואל.**

דאמר שמואל: **גמר לנודר כלבו — צריך שיוציא בשפתיו.**

והא קא משמע לן: **דאף על גב דלא הוציא בשפתיו נדרו נדר [ראה תוספת ביאור בהערות].⁽⁴⁾**

שיש להם חלק לעולם הבא, "אלא מה אני מקיים אשר נשבעתי באפי, באפי נשבעתי וחזרני בי".

4. נחלקו רש"י ותוספות בדעת שמואל: שיטת רש"י: שמואל אינו מחלק בין נדרי חולין לנדרי הקדש. וסתם רש"י ולא פירש, אם מה שאמרו: לאפוקי מדשמואל, היינו מכל דבריו, ואפילו

בחולין אינו צריך להוציא בשפתיו, או שמא לא אמרו לאפוקי מדשמואל אלא ממה שהשוה נדרי הקדש לחולין, והפסוק "כל נדיב לבו" המדבר בקדשים, ללמד הוא בא שבקדשים לא בעינן דיבור.

שיטת תוספות [כפי שפירשה הב"ח]: אף שמואל לא אמר אלא בחולין ומודה בקדשים, ומה שאמרו: לאפוקי מדשמואל, היינו שאף בחולין אין צריך להוציא בשפתיו.